

Sygn. akt V Ca 686/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący-Sędzia	SSO Małgorzata Mazur
Sędzia:	SSO Iwona Szczypiór
Sędzia:	SSO Magdalena Kocój (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Edyta Rak

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2017 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa Izby Komorniczej z/s w R.
przeciwko J. F.
o zapłatę

na skutek apelacji powoda
od wyroku Sądu Rejonowego w R.

z dnia 23 maja 2016 r., sygn. akt I C 134/16

I. oddala apelację,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym.

SSO Iwona Szczypiór SSO Małgorzata Mazur SSO Magdalena Kocój

Sygn. akt V Ca 686/16

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 18 maja 2017r.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2016r. sygn. akt I C 134/16 Sąd Rejonowy w R. rozpoznając sprawę z powództwa Izby Komorniczej w R. przeciwko J. F. o zapłatę kwoty 17 669,04 zł oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2 417,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie swoje Sąd Rejonowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych.

Zarządzeniem z dnia 5 maja 2011 roku Prezes Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wyznaczył pozwanego komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w R. J. F., na zastępcę komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w J.M. M.. W dniu 10 maja 2011 roku przekazano J. F. urzędzenia ewidencyjne kancelarii komornika M. M.. Pozwany był jego zastępcą do dnia 10 czerwca 2015 roku.

Uchwałą nr 156/II z dnia 15 października 2002 roku w sprawie określenia formuły płacenia składek członkowskich, Krajowa Rada Komornicza ustaliła, że składka należna na Samorząd Komorniczy ma być płacona każdorazowo przez osobę pełniącą obowiązki komornika danej kancelarii komorniczej z przychodów tej kancelarii.

Wysokość miesięcznej składki ustalono Uchwałą Krajowej Rady Komorniczej nr 1025/IV z dnia 11 grudnia 2012 roku na kwotę odpowiadającą 1% miesięcznego przychodu z opłat egzekucyjnych, nie mniej niż 400 zł, płatną w terminie do 15 dnia następnego miesiąca.

Z tytułu pełnionej funkcji zastępcy przez komornika sądowego J. F., Izba Komornicza w R. naliczała na jego rzecz składki członkowskie. Powód w piśmie

z dnia 11 grudnia 2014 roku wezwał pozwanego do zapłaty zaległości. Pozwany odmówił zapłaty naliczonych składek wskazując, iż jest zobowiązany do zapłaty wyłącznie jednej składki. Powoływał się przy tym na opinię prof. T. B. z dnia 15 października 2010 roku sporządzoną na wniosek Krajowej Rady Komorniczej z dnia 16 lipca 2010 roku .

Powód po raz kolejny wezwał pozwanego do zapłaty pismem z dnia 28 stycznia 2015 roku, nie dzieląc argumentacji pozwanego. W piśmie z dnia 6 lutego 2015 roku pozwany podtrzymał dotychczasową argumentację, wskazując na poniesione koszty utrzymania kancelarii komorniczej w J..

W dniu 25 kwietnia 2016 roku pozwany dokonał płatności w wysokości 23 100 zł tytułem składek za pełnienie funkcji zastępcy komornika w J. na rzecz powoda z zastrzeżeniem jego zwrotu w przypadku orzeczenia przez sąd o niezasadności powództwa.

Sąd Rejonowy przy tak ustalonym stanie faktycznym uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, a kwestią wymagającą rozstrzygnięcia była okoliczność, czy komornik sądowy wyznaczony do pełnienia funkcji zastępcy w innej kancelarii komorniczej, zobowiązany jest z tytułu pełnionej funkcji zastępcy uiszczać składkę, oprócz składki płaconej w ramach działalności prowadzonej we własnym imieniu.

Sąd I instancji wskazał, że zobowiązanie do uiszczania składek członkowskich określa art. 25 ustawy z dnia z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. Zgodnie z tą regulacją komornicy opłacają, na potrzeby organów samorządu komorniczego, składki miesięczne, których wysokość ustala corocznie Krajowa Rada Komornicza. Każdy komornik sądowy jest członkiem samorządu komorniczego. Członkostwo w izbie komorniczej wiąże się z obowiązkiem uiszczania składek. Obowiązek ten powstaje z mocy prawa z chwilą uzyskania przez komornika prawa wykonywania czynności, czyli ze złożeniem ślubowania, a ustaje z dniem odwołania komornika. Brak realizacji przez komornika obowiązku opłacania składek członkowskich może skutkować odpowiedzialnością dyscyplinarną, nadto izba komornicza może dochodzić od komornika należności z tytułu składki członkowskiej na drodze sądowej.

Zobowiązany do płacenia składek jest także zastępca komornika. Jednak w przypadku gdy zastępcą komornika jest inny komornik, opłaca on tylko jedną składkę. Pełnienie obowiązków zleca się zastępcy komornika, w przypadku, gdy komornik nie może pełnić obowiązków z powodu przeszkód prawnych lub faktycznych. Działanie zastępcy komornika to działalność egzekucyjna za komornika, który nie może jej wykonywać. W takiej sytuacji zastępca komornika m.in. obejmuje kancelarię zastępowanego komornika i wykorzystuje ją dla prowadzenia tej działalności. Z kolei zastępcą może być inny komornik albo asesor komorniczy.

W kontekście rozpoznawanej sprawy Sąd Rejonowy przyjął, iż brak jest podstaw do obciążania pozwanego dodatkową – drugą składką na rzecz izby komorniczej z tytułu pełniającej funkcji zastępcy. Po pierwsze, zarządzenie o wyznaczeniu zastępcy komornika ma charakter wyłącznie organizacyjny (na wydane zarządzenie nie przysługuje jakikolwiek

środek odwoławczy, nie jest ono także decyzją administracyjną). Przedmiotowe objęcie zastępstwa ma charakter przymusowy i bezwarunkowy, obowiązek zapłaty składki na gruncie cytowanego wyżej art. 25 ustawy powstaje z mocy prawa z chwilą uzyskania przez komornika prawa wykonywania czynności. A contrario Sąd Rejonowy wywiódł, że obowiązek taki nie powstaje z chwilą wydania przez Prezesa Sądu Apelacyjnego zarządzenia o wyznaczeniu zastępcy czy też przekazania akt spraw prowadzonych przez dotychczasowego komornika. Rozwiązanie przyjęte przez stronę powodową nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach prawnych, a ponadto wiązałoby się z przerzuceniem obowiązku zapłaty składki z komornika na jego zastępcę, a tym samym zastępca byłby zobowiązany do płacenia na rzecz izby składki podwójnej. Nie sposób pominąć okoliczności, że zastępowany komornik nie przestaje być członkiem samorządu komorniczego, lecz jedynie czasowo nie wykonuje swoich obowiązków.

Sąd nadto zauważył, że zastępowany komornik pozostaje nadal podmiotem obowiązany na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, dotyczących osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Zastępca komornika w tej sytuacji przysługuje wyłącznie dochód opisany w art. 63 ust. 1, 2 i 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, z zastrzeżeniem odmiennej umowy zawartej między komornikiem i zastępcą komornika. To zdaniem Sądu potwierdza dodatkowo, że zastępowany komornik nie jest zwolniony z obowiązku opłat danin publicznych, a równocześnie przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nie zwalniają go z obowiązku zapłaty składki na rzecz izby. Z tych względów powództwo oddalono.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od niniejszego wyroku wniosła strona powodowa i zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu w pkt I wyroku zarzucono:

1. naruszenie przepisu art. 25 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji – w związku z art. 68 ustawy w związku z § 1 uchwały Krajowej Rady Komorniczej nr 156/II z 15 października 2002 roku – poprzez błędną wykładnię tych przepisów, polegającą na przyjęciu, że komornik będący zastępcą komornika opłaca tylko jedną składkę członkowską, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi do przyjęcia, że składka członkowska należna jest od każdej prowadzonej kancelarii, także od kancelarii zastępowanego komornika, zgodnie z uchwałą, która nie została uchylona i pozostaje częścią porządku prawnego;
2. naruszenie przepisu art. 25 ustawy w związku z art. 27 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, poprzez błędną wykładnię tych przepisów, polegającą na przyjęciu, że obowiązek zapłaty dodatkowej składki z tytułu pełnienia obowiązków zastępcy komornika nie powoduje, w przypadku powołania zastępcy zarządzeniem Prezesa Sądu Apelacyjnego, w sytuacji gdy kwestie wysokości i zasad uiszczania składek określa ww uchwała oraz uchwała nr 1025/IV z dnia 11 grudnia 2012 roku, a nie powyższe przepisy prawa;
3. naruszenie przepisu art. 28 ww. ustawy w związku z art. 63 ustawy, poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu argumentacji, zgodnie z którą fakt pozostawiania przez komornika podmiotem obowiązany na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, dotyczących osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, uzasadnia fakt braku obowiązku zapłaty drugiej składki z tytułu pełnienia funkcji zastępcy komornika, w sytuacji gdy okoliczność ta nie ma znaczenia z punktu widzenia wysokości zasad opłacania składek członkowskich przez komorników i ich zastępców;
4. naruszenie przepisu art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 235 § 1 k.p.c. poprzez brak rozstrzygnięcia w odniesieniu do zgłoszonego dowodu z przesłuchania stron, które mogło mieć istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

W oparciu o podniesione zarzuty powód wnosił o zmianę zaskarżonego w pkt I wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości; ewentualnie wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

W przypadku zmiany zaskarżonego w pkt I wyroku, wnosił o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje, a w przypadku uchylenia zaskarżonego wyroku, wnosił o pozostawienie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania Sądowi I instancji.

Apelacja powoda wraz uzasadnieniem zalega na kartach 114 – 116 akt sprawy.

W odpowiedzi na apelację pozwany wnosił o:

1. oddalenie apelacji powoda w całości jako bezzasadnej;
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, wg norm prawem przepisanych.

Odpowiedź na apelację wraz uzasadnieniem zalega na kartach 128 – 134 akt sprawy.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja powoda jest nieuzasadniona.

Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i w zasadniczym zakresie ocenę prawną dokonaną przez Sąd Rejonowy.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut apelacji naruszenia prawa materialnego, a to art. 25 ustawy z 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji w związku z art. 68 niniejszej ustawy w związku z § 1 Uchwały Krajowej Rady Komorniczej nr 156/II z 15 października 2002 roku.

Z powołanych aktów prawnych w żadnym wypadku nie można wywieść wniosku, że komornik zastępując innego komornika ma obowiązek uiszczać więcej niż jedną składkę na cele samorządu komorniczego. Jakkolwiek należy przyznać rację skarżącemu, że uchwała ta nie będąc uchyloną w trybie art. 68 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nadal obowiązuje, niemniej z jej treści, przy zastosowaniu w pierwszym rzędzie wykładni gramatycznej, ale i systemowej, nie daje podstaw do przyjęcia tezy forsowanej przez stronę powodową, iż komornik ma obowiązek uiszczać więcej niż jedną składkę „korporacyjną”.

Zgodnie z art. 25 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji komornicy opłacają na potrzeby organów samorządu komorniczego składki miesięczne, których wysokość ustala corocznie Krajowa Rada Komornicza. Każdy komornik jako członek korporacji jest zobligowany zatem odprowadzić składkę, podobnie jak w innych korporacjach prawniczych tj. adwokackich, radcowskich czy notarialnych.

W przypadku komorników, jako wynika z uchwał Krajowej Rady Komorniczej wydanych na podstawie art. 85 ust. 1 pkt 7 w związku z art. 25 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji, KRK ustaliła, zgodnie z delegacją ustawową, że comiesięczne składki uiszczane przez komorników na potrzeby samorządu komorniczego ustala się stosunkowo do przychodu z opłat egzekucyjnych, wskazanego za dany miesiąc. I tak w uchwale KRR z 11 grudnia 2012 roku (karta 40) wysokość miesięcznej składki wynosi kwotę 1 % miesięcznego przychodu z opłat egzekucyjnych, nie mniej niż 400 zł.

Co istotne zatem, w odróżnieniu od składek adwokatów czy radców prawnych, które mają charakter zryczałtowany – w odniesieniu do komorników przyjęto formę o charakterze prowizyjnym. Nie można także przyjąć analogii do składek notariuszy odprowadzanych od pobranej taksy notarialnej, albowiem zastępcą notariusza może być tylko asesor notarialny lub emerytowany notariusz.

A skoro tak, to w myśl wyżej wskazanych uchwał i ratio legis instytucji składek jako związanych z osobą konkretnego komornika – wypływających z ustawy - nie można uznać, że komornik który zastępuje innego komornika ma obowiązek odprowadzać więcej niż jedną składkę.

Ani uchwała KRK z 2012 roku, ani przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nie łączą obowiązku składkowego z kancelarią, lecz z komornikiem. Zatem komornik, który pełni zastępstwo innego komornika powinien odprowadzać składkę na potrzeby samorządu komorniczego w wysokości 1 % miesięcznego przychodu z opłat egzekucyjnych stanowiącego sumę opłat z własnej kancelarii i kancelarii, w której pełni zastępstwo.

Treść uchwały Nr 156/II z 2002 roku jest dosyć nieprecyzyjna, lecz biorąc pod uwagę wyżej wskazane zasady wykładni unormowań dotyczących składek korporacyjnych należałoby przyjąć, iż mogłaby się ona odnosić ewentualnie do osób niebędących komornikami - czyli asesorów komorniczych. Asesorzy komorniczy, nie będąc członkami korporacji zawodowej

i nie będąc z tego tytułu zobowiązanymi do opłacania swoich własnych składek, a którym w drodze odrębnego zarządzenia można powierzyć pełnienie obowiązków zastępcy komornika (art. 17 ust. 1 ukse), w myśl wyżej wymienionej uchwały mieliby obowiązek opłacania składki na samorząd komorniczych.

Pogląd taki prezentuje się w doktrynie, m.in. Andrzej Marciniak w Komentarzu z dnia 1.06.2014r. do art. 25 ukse LEX:

„Asesorzy i aplikanci komorniczy nie płacą składek na potrzeby samorządu komorniczego.

Nie dotyczy to asesora komorniczego wyznaczonego na zastępcę komornika w związku z niemożnością pełnienia przez komornika obowiązków z powodu przeszkód prawnych lub faktycznych (art. 26 ust. 1). Zastępca taki płaci składki w imieniu i na rzecz zastępowanego komornika (tak również Z. Knypl, Z. Merchel, Ustawa o komornikach..., s. 102). Należy zaznaczyć, że asesor komorniczy powołany na zastępcę w razie śmierci lub odwołania komornika nie ma obowiązku płacenia składek na potrzeby samorządu komorniczego (tamże, s. 105.)”.

W tym zakresie podzielić należy zatem stanowisko zaprezentowane w doktrynie, że „obowiązany do płacenia składek jest także zastępca komornika. Jeżeli jednak zastępcą komornika jest inny komornik, opłaca on tylko jedną składkę” (por. M. Biezuński i P. Biezuński- Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji, Komentarz do art. 25 ukse LEX)

Rację ma skarżący, że dla obowiązku opłaty składki na potrzeby samorządu nie ma znaczenia okoliczność, że komornik jest podmiotem obowiązany na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, dotyczących osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w kontekście art. 28 i 63 ww. ustawy. Są to bowiem kwestie regulowane autonomicznie.

Przechodząc do kolejnego zarzutu, nie można uznać że Sąd Rejonowy naruszył art. 229 k.p.c.. Z treści odpowiedzi na pozew, jak i stanowiska pozwanego prezentowanego w toku całego procesu, w żadnym wypadku nie można wywieść wniosku, iż uznał dochodzone roszczenie poprzez zapłatę żądanej kwoty z zastrzeżeniem jej zwrotu. Ponadto uznać należy, że pozwany zapłacił tę kwotę na rzecz powoda jedynie w celu realizacji swoich interesów tj. aby m.in. uchronić się przed ewentualnymi świadczeniami ubocznymi na wypadek zasądzenia od niego przez Sąd dochodzonej kwoty.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu, to jakkolwiek słuszność ma skarżący, że Sąd nie wypowiedział się w zakresie zgłoszonego przez stronę pozwaną wniosku z przesłuchania stron, to nie można uznać by ziścił się zarzut naruszenia przepisu art. 227 w związku z art. 232 w związku z art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 235 § 1 k.p.c..

Po pierwsze: żadna ze stron nie zgłosiła do protokołu stosownego zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c., a także w końcowej części postępowania nie wносиła o uzupełnienie postępowania dowodowego. Po drugie: dowód z przesłuchania stron jest dowodem subsydiarnym. I w końcu po trzecie: nawet wtedy gdyby można uznać taki zarzut za zasadny, to niewątpliwie uchybienie to w żadnym wypadku nie rzutowało na prawidłowość rozstrzygnięcia sądu I instancji.

Końcowo zwrócić uwagę należy, że organy samorządu komorniczego, zwłaszcza w sytuacjach szczególnych, a do takich należy zastępstwo komornika przez innego komornika, nie powinny wyliczać i pobierać opłat w nadmiernej, nieuzasadnionej okolicznościami wysokości. Dyrektywa ta powinna determinować wykładnię także obowiązujących aktów korporacyjnych.

Ponieważ pozwany, co nie było sporne pomiędzy stronami, uiszczał składki w wysokości obliczanej od łącznych przychodów z opłat egzekucyjnych w obu kancelariach, zatem apelacja jako nieuzasadniona – w oparciu art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 5 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).

SSO Małgorzata Mazur SSO Magdalena Kocój SSO Iwona Szczypiór

ZARZĄDZENIE

(...)

R., 7 czerwca 2017 roku.